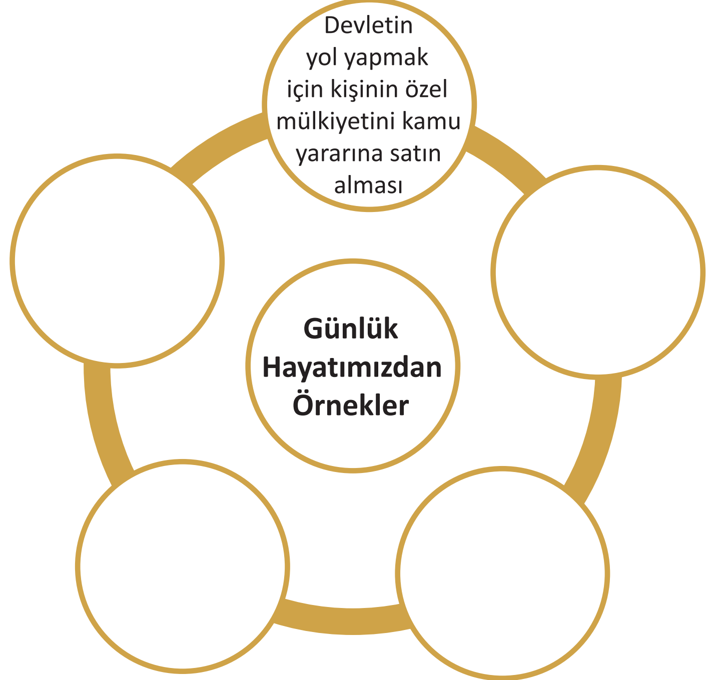

TAMAMLAYALIM

Maslahat-ı âmme ile ilgili günlük hayatınızdan örnekler vererek kavram haritasını tamamlayınız.

4.2.5. Mesalih-i Mürsele

Sözlükte, "mesâlih-i mürsele", herhangi bir kayda bağlanmayan maslahatlar anlamına gelmektedir. **Terim olarak** mesâlih-i mürsele, insanlara bir yarar sağlayan veya onlardan bir zararı savan ancak geçerli olup olmadığına dair delil bulunmayan maslahatlardır.

Başlıca üç çeşit maslahat vardır:

Muteber maslahatlar: Şâri'in hüküm koyarken dikkate aldığına dair delil bulunan maslahatlardır. Şâri' bunları dikkate aldığına göre müctehid de bir meselenin hükmünü tayin ederken bu gibi maslahatları dikkate almalıdır. *Dinin, canın, aklın, neslin* ve *malın* korunması gibi maslahatlar bu türdendir.

Mülga maslahatlar: Şâri'in hüküm koyarken dikkate almadığına ve geçersiz saydığına dair delil bulunan maslahatlardır.

Örneğin *kumar oynatmak* bir işletmenin daha fazla kazanç sağlaması gibi bir maslahat içerir. Ancak Şâri, haram kazanç yoluyla ulaşılacak maslahatı iptal etmiş ve geçersiz saymıştır.

NOT EDELİM

Meşhur İslam âlimi İmam el-Gazzâlî (ö. 505/1111) *yararlı olanın elde edilmesi zararlı olanın giderilmesi"* ilkesinin önemiyle ilgili şöyle demektedir;

"Maslahattan maksad, şer'în (dinin) amacını korumaktır. Dinin insanlara yönelik olan amacı ise, onların din, can, akıl, nesil ve mallarını korumak olmak üzere beştir. İşte bu beş temelin korunmasını içeren her şey maslahat, bu beş temeli ortadan kaldıran her şey de mefsedet olup bu mefsedetin giderilmesi ise maslahat icabı gereklidir." (Gazzâlî, el-Müstasfâ, II, 482.)

38 Buhârî, Eymân: 15, Savm: 26; Tirmizî, Savm: 26; Müslim, Sıyâm: 171.
39 Zekiyyüddin Şaban, İslam Hukuk İlminin Esasları, s. 165.

Maslahatlar

Muteber Maslahatlar	Mülga Maslahatlar	Mürsel Maslahatlar
- Dinin, canın, aklın, neslin ve malın korunması gibi.	-Kumar oynatmak, tefecilik gibi.	-Koruyucu hekimlik tedbirlerine başvurmak gibi.

Mürsel maslahatlar: Şâri'in geçerli veya geçersiz saydığına dair bir delil bulunmayan maslahatlardır. Mürsel maslahatlara göre hüküm vermeye **"ıstıslah"** denilir. Örneğin, devlet bütçesi giderleri karşılamıyorsa kamu yararı için devlet ilave vergiler koyabilir. Yol güvenliği yoksa kişilerin maslahatı için seyahati engelleyebilir. Genel sağlığı koruma maslahatı gereği olarak koruyucu hekimlik tedbirlerine başvurabilir.

40 Bakara suresi, 233. ayet.
41 Ahmed b. Hanbel, I, 379.